

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-11>

УДК 657.1

Реслер Марина Василівна
доктор економічних наук, професор,
Мукачівський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3787-9472>

Maryna Resler
Mukachevo State University

ВПЛИВ КОРПОРАТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ НА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНУ СИСТЕМУ ПІДПРИЄМСТВА

THE INFLUENCE OF THE CORPORATE STRATEGY ON THE ACCOUNTING AND ANALYTICAL SYSTEM OF THE ENTERPRISE

Анотація. У цій статті досліджується вплив корпоративної стратегії на обліково-аналітичну систему підприємства, підкреслюється взаємодія між стратегічними цілями та практикою фінансового менеджменту. Вибір корпоративної стратегії глибоко впливає на проектування, розробку та використання обліково-аналітичної системи на підприємстві. По-перше, корпоративна стратегія впливає на дизайн і конфігурацію обліково-аналітичної системи для узгодження зі стратегічними цілями та пріоритетами. По-друге, корпоративна стратегія визначає обсяг і глибину фінансової інформації, необхідної для прийняття стратегічних рішень і оцінки ефективності. Підсумовуючи, вплив корпоративної стратегії на обліково-аналітичну систему підприємства підкреслює важливість узгодження практики фінансового менеджменту зі стратегічними цілями для стимулювання ефективності організації та створення вартості.

Ключові слова: корпоративна стратегія, обліково-аналітична система, фінансовий менеджмент, стратегічне узгодження, прийняття рішень.

Summary. This article examines the impact of corporate strategy on the enterprise's accounting and analytical system, emphasizes the interaction between strategic goals and financial management practices. Corporate strategy encompasses the overall plans and actions that guide the organization, including its goals, growth initiatives, competitive positioning, and resource allocation. The choice of corporate strategy has a profound effect on the design, development and use of the accounting and analytical system at the enterprise. First, corporate strategy influences the design and configuration of the accounting and analytical system to align with strategic goals and priorities. Different corporate strategies, such as growth, stability, downsizing or renewal, require different approaches to financial management, performance measurement and decision support. Secondly, the corporate strategy determines the volume and depth of financial information necessary for making strategic decisions and evaluating performance. In addition, corporate strategy influences the organizational culture, governance structures, and management practices surrounding the accounting and analytics system. Strategic alignment fosters a culture of accountability, transparency and performance-driven decision-making, promoting the application of best practices in financial reporting, internal control and compliance. Effective communication and collaboration between finance, operations and strategic planning departments is essential to ensure alignment between corporate strategy and financial management practices. In summary, the impact of corporate strategy on the accounting and analytical system of the enterprise emphasizes the importance of aligning financial management practices with strategic goals to stimulate organizational efficiency and value creation. By integrating strategic priorities into the management of the accounting and analytical system, enterprises can improve the decision-making process and achieve sustainable growth in a competitive business environment.

Keywords: corporate strategy, accounting and analytical system, financial management, strategic alignment, decision-making.

Постановка проблеми. Корпоративна стратегія відноситься до довгострокового плану або дорожньої карти, яка спрямовує управління підприємством в досягненні її загального бачення, місії та цілей. Це передбачає прийняття управлінських, стратегічних рішень щодо розподілу ресур-

сів, встановлення цілей і визначення напрямку розвитку підприємства для створення привабливості зацікавленим сторонам.

Традиційна для економіки України модель обліково-аналітичного забезпечення не може повністю задовольнити потреби, що розвиваються,

і виклики, з якими стикаються сучасні підприємства. Нині від підприємств вимагається інформація в режимі реального часу. Традиційні системи бухгалтерського обліку часто покладаються на ручне введення даних і пакетну обробку, що призводить до затримок у створенні фінансових звітів і аналізі. Це може перешкоджати прийняттю рішень, оскільки менеджери можуть не мати доступу до своєчасної та актуальної інформації для підтримки стратегічних ініціатив. Також, обмежена масштабованість. У міру розширення бізнесу масштабованість традиційних систем може стати вузьким місцем, що призведе до неефективності та помилок у фінансовій звітності та аналізі.

Моніторинг вітчизняної практики управління бізнесом констатує, що у багатьох організаціях облікові та аналітичні функції відокремлені, а окремі системи та групи відповідають за фінансову звітність та аналіз. Це призводить до дублювання зусиль, неузгодженості даних і відсутності інтеграції між обліковими й аналітичними процесами, перешкоджаючи співпраці та прийняттю рішень між відділами.

Щоб вирішити ці проблеми, сучасні підприємства все частіше звертаються до передових бухгалтерських та аналітичних рішень, які використовують цифрові технології, такі як хмарні обчислення, штучний інтелект, машинне навчання та аналіз даних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз основних досягнень та літератури з питання оптимізації корпоративної стратегії зокрема в обліково-аналітичних системах свідчить про багатогранність та актуальність даної проблематики. Більшість робіт у цій галузі фокусуються на визначенні та усуненні неефективних аспектів стратегій, спрямованих на забезпечення сталого розвитку компаній. Серед вчених-економістів, які внесли вагомий внесок у дослідження цієї теми, слід відзначити таких авторів як: В.В. Боковець, Т.Ю. Прутська [1], П.Г. Перерва, Л.В. Швульська, Т.О. Кобелева [2], С.В. Сусліков, М.А. Клименко [3], Дж. Джонсон, К. Шоулз, Р. Уиттінгтон [4], М. Пушкар [5], Р.Ф. Бруханський [6] та інші. Загалом, вітчизняні вчені-економісти роблять акцент на комплексному підході до оптимізації корпоративної стратегії, враховуючи економічні аспекти як один із важливих чинників успіху компаній.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналізуючи дослідження науковців, практиків, можемо зазначити про відсутність рекомендацій з формування обліково-аналітичної інформації стратегічного спрямування та розробки дієвої корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи підприємства.

Мета дослідження впливу корпоративної стратегії на обліково-аналітичну систему підприємства є багатогранною, охоплюючи страте-

гічне узгодження, підтримку прийняття рішень, оцінку ефективності, оптимізацію ресурсів, адаптивність, організаційну співпрацю та створення вартості. Вивчаючи ці ключові моменти, можна отримати інформацію про роль та ефективність методів управління для досягнення ефективного стратегічного управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Корпоративні стратегії – це загальні плани, які керують рішеннями та діями підприємства на найвищому рівні. Ці стратегії визначають сферу діяльності, напрямки розвитку та розподіл ресурсів. Зокрема, Дж. Джонсон, К. Шоулз, Р. Уиттінгтон зазначають, що реалізація корпоративної стратегії збільшує вартість різних частин (бізнес-одиниць) організації [4, с. 37]. Формування облікової інформації відповідно до корпоративної стратегії передбачає узгодження фінансової звітності та аналізу зі стратегічними цілями та пріоритетами організації. На думку Р. Бруханського, є аналіз стратегічних підсистем з іншими інформаційними системами у складі корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи з метою визначення їх предметної сфери, розмежування функцій та встановлення міжсистемних взаємозв'язків [6, с. 17].

Отже, важливу роль відіграє обліково-аналітична інформація при визначенні корпоративної стратегії підприємства, а саме стратегічне узгодження: бухгалтерська інформація повинна бути структурована так, щоб відображати ключові елементи корпоративної стратегії, такі як цілі зростання, позиціонування на ринку, конкурентні переваги та цільові показники фінансової діяльності. Це включає визначення стратегічних рушійних сил і ключових показників ефективності, які відповідають стратегічним цілям організації, і інтеграцію їх у фінансову звітність та аналіз.

Також, облікова інформація відіграє вирішальну роль у вимірюванні та оцінці діяльності організації щодо стратегічних цілей. Необхідно відстежувати й аналізувати ключові фінансові показники, такі як зростання доходу, прибутковість, повернення інвестицій і грошовий потік, щоб оцінити прогрес у досягненні стратегічних цілей і визначити сфери, які потрібно покращити.

Не менш важливим є розподіл ресурсів включаючи капітальні інвестиції, бюджетування та стратегічні ініціативи. Пов'язуючи фінансові дані зі стратегічними пріоритетами, організації можуть визначати пріоритетність інвестицій і ефективніше розподіляти ресурси для підтримки досягнення стратегічних цілей.

Загалом, формування облікової інформації відповідно до корпоративної стратегії передбачає інтеграцію фінансової звітності та аналізу зі стратегічним плануванням, вимірюванням ефективності, розподілом ресурсів, управлінням ризиками, спілкуванням із зацікавленими сторонами,

довгостроковим плануванням, а також постійним моніторингом та адаптацією. Узгоджуючи облікову інформацію зі стратегічними цілями, організації можуть ефективно виконувати свою корпоративну стратегію та сприяти сталому зростанню та створенню вартості.

З метою забезпечення задоволення управлінських потреб щодо інформаційного супроводу процесу формування, реалізації та моніторингу стратегій підприємства пропонуємо розглянути деякі види корпоративних стратегій на які безпосередня впливає обліково-аналітична інформація, таблиця 1.

Це деякі з основних типів корпоративних стратегій, які підприємства можуть прийняти для досягнення своїх цілей і підтримки конкурентоспроможності у відповідних галузях. Залежно від цілей підприємств, ринкових умов і внутрішніх можливостей, різні комбінації цих стратегій можуть бути використані для створення комплексної структури корпоративної стратегії.

Загалом, корпоративна стратегія забезпечує основу для прийняття управлінських рішень, розподілу ресурсів на підприємстві для досягнення довгострокової стійкості та зростання.

Корпоративна стратегія система стратегічного обліку та аналітична система підприємства охоплює комплексний набір процесів, інструментів і методологій, призначених для підтримки прийняття стратегічних рішень, розподілу ресурсів і оцінки ефективності на корпоративному рівні. Ця система об'єднує фінансову та нефінансову інформацію, щоб отримати уявлення про загальну

продуктивність організації, конкурентну позицію та довгострокову стійкість.

Залежно від виду стратегії підприємства та визначених стратегічних цілей система бухгалтерського обліку може розглядатись як інструмент реалізації стратегії. Це пов'язано з тим, що згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Національними П(С)БО на підприємстві може застосовуватись власна облікова політика, від обрання якої залежать показники фінансової звітності. В результаті цього облікова політика як засіб коригування показників фінансової звітності залежно від потреб власників та менеджменту підприємства є стратегічним інструментом, що впливає на рішення користувачів облікової інформації.

Наведемо, на нашу думку, основні компоненти та особливості впливу корпоративної стратегії на обліково-аналітичну систему:

1. Стратегічне планування та бюджетування:
 - розробка довгострокових стратегічних цілей і завдань;
 - формулювання корпоративних стратегій та ініціатив для досягнення цих цілей;
 - підготовка річних бюджетів та фінансових прогнозів у відповідності до стратегічних пріоритетів.
2. Вимірювання ефективності та управління:
 - встановлення ключових показників ефективності (KPI) для моніторингу прогресу в досягненні стратегічних цілей;
 - регулярне вимірювання ефективності та аналіз для оцінки ефективності стратегічних ініціатив;

Таблиця 1 – Види корпоративних стратегій та вплив обліково-аналітичної інформації

Види стратегій	Вплив факторів	Обліково-аналітична інформація
Стратегія зростання	– проникнення на ринок; – розвиток ринку; – розробка продукту; – диверсифікація.	– аналіз фінансової ефективності; – аналіз витрат; – інвестиційний аналіз; – оцінка ризику.
Стратегія стабільності	– статус-кво; – захист.	– оцінка фінансового стану; – контроль за витратами; – розподіл ресурсів та визначення пріоритетів; – управління грошовими потоками; – виявлення ризиків.
Стратегія скорочення	– поворот; – реструктуризація; – скорочення.	– визначення та аналіз витрат; – перерозподіл бюджету та встановлення пріоритетів; – вимірювання продуктивності та порівняльний аналіз; – управління грошовими потоками; – оцінка ризиків.
Стратегія оновлення	– реорганізація; – інновації; – співпраця.	– оцінка ефективності; – аналіз витрат; – пріоритезація інвестицій; – фінансова реструктуризація; – вимірювання та моніторинг ефективності.
Міжнародна стратегія	– глобальне розширення; – багатонаціональний; – глобалізація.	– фінансовий аналіз та прийняття рішень; – оцінка ризиків; – вимірювання та моніторинг ефективності; – трансфертне ціноутворення та податкове планування; – фінансова звітність та розкриття інформації

– використання збалансованих систем показників або звітів на інформаційній панелі для відстеження фінансових і нефінансових показників.

3. Фінансовий аналіз і звітність:

– аналіз фінансової звітності, включаючи звіти про доходи, баланси та звіти про рух грошових коштів;

– оцінка фінансових показників і контрольних показників для оцінки фінансового стану та прибутковості;

– підготовка фінансових звітів для внутрішніх зацікавлених сторін (керівництво, рада директорів) і зовнішніх сторін (інвестори, регулятори).

4. Управління ризиками та внутрішній контроль:

– виявлення та оцінка стратегічних, фінансових та операційних ризиків;

– впровадження внутрішнього контролю та стратегій зменшення ризиків для захисту активів і забезпечення дотримання нормативних актів.

– регулярний моніторинг та оцінка процесів і засобів контролю ризиків.

5. Стратегічний інвестиційний аналіз:

– оцінка інвестиційних можливостей, включаючи злиття та поглинання, капітальні витрати та стратегічні партнерства;

– фінансове моделювання та аналіз сценаріїв для оцінки потенційного впливу інвестиційних рішень на діяльність компанії та вартість акціонерів;

– due diligence та оцінка вартості для визначення здійсненності та потенціалу створення вартості стратегічних інвестицій.

6. Аналіз зовнішнього середовища:

– моніторинг макроекономічних трендів, динаміки галузі та конкурентного середовища;

– аналіз ринкових можливостей, загроз і нових тенденцій, які можуть вплинути на корпоративну стратегію;

– інтеграція зовнішньої ринкової інформації в процеси прийняття стратегічних рішень.

7. Технологія та аналіз даних:

– використання сучасного бухгалтерського програмного забезпечення, інструментів бізнес-аналітики та платформ аналітики даних;

– застосування методів аналізу даних, таких як прогнозне моделювання та машинне навчання, для отримання корисної інформації з великих наборів даних;

– інтеграція технологічних рішень для автоматизації рутинних бухгалтерських завдань і підвищення ефективності фінансової звітності та аналізу.

8. Постійне вдосконалення та адаптація:

– прагнення до постійного вдосконалення та адаптації до бізнес-середовища, що розвивається;

– регулярний перегляд і вдосконалення корпоративних стратегій на основі зворотного зв'язку в результаті оцінки ефективності та мінливих ринкових умов;

– інвестиції в навчання та розвиток співробітників для нарощування можливостей у сфері стратегічного обліку та аналітичних методів.

Загалом, вплив корпоративної стратегії на обліково-аналітичну систему є фактором ефективного корпоративного управління, прийняття стратегічних рішень і створення привабливого ринку для акціонерів. Інтегруючи фінансову та управлінську інформацію зі стратегічними цілями та аналітикою ринку, підприємства можуть посилити свою конкурентну перевагу та досягти сталого зростання в сучасному динамічному бізнес-середовищі.

Висновки. Завершуючи дослідження впливу корпоративної стратегії на обліково-аналітичну систему підприємства, можна виділити кілька ключових моментів. Очевидно, що чітке узгодження між корпоративною стратегією та обліково-аналітичною системою має важливе значення для успіху організації. Коли практика фінансового менеджменту синхронізована зі стратегічними цілями, підприємства можуть приймати обґрунтовані рішення, ефективно розподіляти ресурси та точно контролювати ефективність.

Вплив корпоративної стратегії підкреслює потребу в тому, щоб бухгалтерська та аналітична система була адаптованою та гнучкою. Оскільки корпоративні стратегії розвиваються у відповідь на зміну ринкової динаміки, технологічний прогрес і конкурентний тиск, обліково-аналітична система повинна бути здатна відповідати новим вимогам, отримувати відповідні дані та забезпечувати своєчасне розуміння для підтримки прийняття стратегічних рішень.

Інтеграція корпоративної стратегії в обліково-аналітичну систему в кінцевому підсумку спрямована на створення вартості для підприємства. Стратегічно використовуючи фінансову інформацію, організації можуть визначити можливості для зростання, оптимізувати операційну ефективність, зменшити ризики та підвищити акціонерну вартість.

Також, вплив корпоративної стратегії підкреслює важливість співпраці та спілкування між різними підрозділами на підприємстві. Фінансовий відділ, відділи операцій, стратегічного планування та інші відділи повинні працювати разом, щоб забезпечити ефективну підтримку обліково-аналітичної системи досягнення стратегічних цілей і полегшення міжфункціонального прийняття рішень.

Підсумовуючи, вплив корпоративної стратегії на обліково-аналітичну систему підприємства підкреслює критичну роль фінансового менеджменту в стимулюванні ефективності організації, конкурентоспроможності та довгострокового успіху. Застосовуючи стратегічне узгодження, адаптивність, створення вартості, організаційну співпрацю та постійне вдосконалення, підприємства можуть використовувати свої облікові та аналітичні можливості, щоб орієнтуватися в складних ситуаціях, використовувати можливості та досягати сталого зростання в динамічному та складному бізнес-середовищі.

Список використаних джерел:

1. Боковець В.В. та Прутська Т.Ю. Формування та обґрунтування стратегії інноваційного розвитку корпоративних підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2017. Випуск 6. С. 79–84.
2. Перерва П.Г., Шаульська Л.В. та Кобелева Т.О. Формування та використання системи моніторингу ризиків підприємства як запорука сталого розвитку бізнес-структур. *Економіка та організація управління*. 2023. Випуск 1 (49). С. 34–44
3. Сусліков С.В. та Клименко М.А. Система управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах невизначеності. *Економіка: Реалії часу*. 2023. № 3 (67). С. 56–64.
4. Джонсон Дж., Шоулз К., Уїтгінгтон Р. Основи стратегії. 2009. С. 155–156.
5. Пушкар М. Сутність інтелектуалізації облікової системи та структура інформаційних ресурсів підприємства. *Вісник ТНЕУ*. 2008. № 2. С. 160–168.
6. Бруханський Р. Ф. Параметри розвитку корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи підприємства. *Облік і фінанси*. 2020. № 1 (87). С. 13–19.

References:

1. Bokovets V. V. and Prutska T. Y. (2017) Formation and justification of the strategy of innovative development of corporate enterprises. *Market Infrastructure*, vol. 6, pp.79–84.
2. Pererva P. G., Shaulska L. V. and Kobyelyeva T. O. (2023) Formation and use of the enterprise risk monitoring system as a guarantee of sustainable development of business structures. *Economics and Organization of Management*, vol. 1 (49), pp. 34–44.
3. Suslikov S. V. and Klimenko M. A. (2023) Enterprise competitiveness management system in conditions of uncertainty. *Economics: Realities of Time*, no. 3 (67), pp. 56–64.
4. Johnson, G., Scholes, K., & Whittington, R. (2009) Fundamentals of strategy. P. 155–156.
5. Pushkar M. (2008) Sutnist intelektualizatsii oblikovoi systemy ta struktura informatsiinykh resursiv pidpriemstva [The essence of accounting system intellectualization and structure of information resources of the enterprise]. *Visnyk TNEU*, no. (2), pp. 160–168.
6. Bruhanskyi R. F. (2020) Parameters of development of corporate strategic accounting and analytical system of the enterprise. *Oblik i finansy*, no. 1(87), pp. 13–19.

Стаття надійшла до редакції 02.04.2024